MATKAILUKOLMIOKAUPUNGIT (HELSINKI TAMPERE TURKU)

Kaarlo Lidman

Taustaa

Maamme kunnalliset matkailutoimistot olivat v. 1961 perustaneet *Matkailuasiamiehet-Turistombudsmän (MAM)* -yhdistyksen. Yhdistyksen tarkoituksena oli keskinäisen yhteydenpidon avulla laajentaa matkailutoimistojen tuntemusta maastamme ja yhdessä koulutuksen ja markkinoinnin keinoin lisätä matkailuvirtoja Suomeen ja sitä mukaa jäsenkaupunkeihin. Käytännössä tämä tarkoitti mm. sitä, että MAMin sääntömääräiset kokous- ja koulutuspäivät pidettiin vaihtelevasti eri puolella maatamme jäsenkaupungeissa, jolloin jäsenistö sai käytännön mahdollisuuden tutustua toisiin kaupunkeihin ja niiden ympäristöihin. Vielä 1960-luvulla ei ollut itsestään selvää, että maamme matkailutarjonnan kirjo olisi kaikille ammattilaisille tuttua. MAM tarjoisi luonnollisen keinon perehtyä maahan laajemmin. Koulutustilaisuuksissa olivat tärkeinä yhteistyökumppaneina Suomen Matkailuliitto ja myöhemmin Matkailun edistämiskeskus kuljetus- ja majoituselinkeinon lisäksi.

Kaarlo Lidman

Helsingin kaupungin matkailupäällikkö 1991-93

Helsingin kaupungin matkailusihteeri 1963-91

Matkailuasiamiehet (MAM) ry:npuheenjohtaja 1983-86

Yhteistyöhankkeista

Koulutustilaisuuksissa virisi ajatukset yhteistyön kehittämisesta niin, että rakennettaisiin matkailureittejä, jotka johtaisivat kaupungista toiseen. Kaupunkien tuntemus kasvoi ja monipuolistui yhteistapaamisissa. Syntyi erilaisia alueellisia hankkeita. Ymmärrettiin että eri loma- ja kokouskohteet eivät välttämättä aina olleet toinen toistensa kilpailijoita vaan tarjonnan ja mielenkiinnon laajentajia, mistä eri osapuolet hyötyisivät. Näin katsoivat myös Helsingin, Tampereen ja Turun matkailutoimistot. Syntyi Lomakolmioidea 1970-luvun lopulla, ja se sai kannatuksen myös matkailutoimistojen kunnallisissa luottamuselimissä.

Helsinki, Tampere ja Turku matkailukohteina 1970-80 -luvulla

Helsingin, Tampereen ja Turun matkailun peruspalvelut olivat varsin hyvässä kunnossa. Maanteitse, rautateitse ja lentäen oli helppoa siirtyä kaupungista toiseen. Kaupungit sijaitsivat alle 200 km:n päässä toisistaan. Helsinki ja Turku olivat tärkeitä satamakaupunkeja, ja matkustajalaivaliikenteessä tapahtui voimakasta kehitystä. Tampere oli tärkeä sisävesiliikenteen keskus, jonne matkustettiin Hämeenlinnasta Hopealinjan aluksilla Pyhäjärven puolelle ja josta kaupungin vastakkaisella puolella olevalla Näsijärvellä kuljettiin Runoilijan tie -laivoilla aina Virroille saakka. Jokaisessa kaupungissa oli kautta vuoden merkittäviä kulttuuri- ja urheilutapahtumia. Kansainvälinen kongressitoiminta oli jatkuvasti kasvamassa mm. Helsingin Finlandia-talon ja Tampereen Tampere-talon valmistuttua (kaupunkien suuret monitoimihallit olivat tulossa vasta myöhemmin). Messutoiminta oli vilkasta. Kaupungeissa oli omat sinfoniaorkesterit, ja kukin tunnettiin laajasti monipuolisena teatterikaupunkina. Oopperatoiminta oli huomattavaa Helsingin lisäksi Tampereella. Historia-, taide- ja muut museot ja näyttelyt sekä galleriat olivat mielenkiintoisia kohteita matkailijalle kansainvälistä elokuvatoimintaa unohtamatta. Kaikki kolme olivat myös korkeakoulukaupunkeja. Turku ja Helsinki olivat kaksikielisiä kaupunkeja.

Keskiajalla perustetun Turun keskipiste oli Tuomiokirkko, jota syystä voi pitää Suomen ainoana todellisena keskiaikaisena Domina l. tuomiokirkkona mannereurooppalaisen perinteen mukaan. Linna oli toinen huomattava kohde Turussa. Kaupungin valtteja olivat myös laaja saaristo sekä Aurajoki vehmaine rantoineen, jotka tunnettiin laivaravintoloistaan sekä iloisista kesätapahtumistaan. Suomen Joutsen oli myös yksi Aurajoen nähtävyyksistä. Asukkaita 164.000.

Teollisuus oli Tampereella näyttävästi kaupunkikuvassa. Kaupunkiin tulija yllättyi aina positiivisesti keskustan komeista teollisuusrakennuksista Tammerkosken tuntumassa. Laajat puistoalueet ja Pyynikin harju kesäteatterin pyörivine katsomoineen sekä ainutlaatuinen Näsinneulan näköalatorni ja Särkänniemen huvipuisto olivat oleellinen osa kaupunkia samoin kuin jugendin ja nykyajan arkkitehtuuri. Asukkaita 166.000.

Maan pääkaupunkina ja väkirikkaimpana keskuksena Helsingillä oli oma kansainvälinen mielenkiintonsa. Muistissa olivat vielä Olympialaiset v. 1952 ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokous v. 1975. Maan myöhäisempi historia oli pitkälti kulkenut Helsingin kautta. Arkkitehdeista mm. C.L. Engelin ja Alvar Aallon rakennustaide näkyi katukuvassa. Lomailijan ohjelmassa olivat mm. vesikiertoajelut, Suomenlinna, Linnanmäen huvipuisto ja Korkeasaari. Kaupungissa oli asukkaita 498.000.

Finnland auf Tournee oli Suomen matkailun menestyksekkäimpiä ulkomaantempauksia Kolmiokaupungit tarjosivat mm Dreistädtetour-kiertomatkaa

Lomakolmiokaupungeilla oli runsaasti tarjottavaa, mutta ne olivat myös matkailusisällöltään riittävän erilaisia.

Lomakolmiomatkailutoimistojen toimenpiteitä

Alusta alkaen oli selvää, että yleisölle tuli matkailutoimistoista antaa riittävää ja monipuolista informaatiota eri kielillä. Kukin kaupunki varasi tilaa esitehyllyistään yhteistyökaupunkien aineistolle. Samoin tehtiin yksityiskohtaista aineistoa sisältävät esittelykansiot. Kaupungit sitoutuivat pitämään aineiston ajankohtaisina. Henkilökunnalle järjestettiin pari kertaa vuodessa retkiä yhteistyökaupunkeihin. Mahdollisuuksien mukaan julkaistiin yhteisilmoituksia. Muutamilla kotimaisilla messuilla oltiin mukana. Todettakoon tässä yhteydessä, ettei 1970-80 -luvuilla ollut käytettävissä tämän päivän viestintätekniikkaa. Myös toimistojen käyttövarat olivat rajalliset.

Lomakolmiokaupunkien yhteistyön kasvaessa

julkaistiin myöhemmin myös yhteisiä esitteitä, julisteita ja muita painotuotteita suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja saksaksi. Matkailupalvelujen yksityiskohtaisia tiedotteita tehtiin myös ranskaksi, italiaksi ja espanjaksi. Diasarjoja koottiin toimistojen käyttöön, ja Tampereella valmistui kaupungeista lyhytelokuvakin. Kiertomatkailun motivoimiseksi otettiin julkaisutoiminnassa huomioon myös matkan varrella olevia mielenkiintoisia kohteita, joskaan ne eivät suuremmalti osallistuneet matkailutoimistojen Lomakolmiotyön kuluihin.

Toiminta ulkomailla

Manner-Euroopassa 1960-70 -luvulla alkanut matkailumessutoiminta oli alati kasvussa. Matkailun edistämiskeskus (MEK) osallistui matkailumessuihin. Finnair, Finnlines, Silja Line ja Viking Line olivat tärkeitä yhteistyökumppaneita. MEK esitti toiminnan laajentamista käsittämään suomalaisia alueellisia matkailukohteita, ja oli perusteltua saada Helsinki-Tampere-Turku -lomakolmio toimintaan mukaan. Olemalla mukana MEKin messuosastoissa saatiin kolmen kaupungin toiminnalle riittävää näkyvyyttä ja merkittävää kustannussäästöä. Erinomaista oli myös, että MEKin paikalliset ulkomaantoimistot huolehtivat tilojen varaus- ja pystytysjärjestelyistä. Suuret matkailumessut olivat aina iso järjestelykysymys. Tulli-, posti-, kuljetus-, messuhenkilökunta, yksityiskohdat jne. eivät kuitenkaan aina parhaasta tahdosta huolimatta sujuneet suunnitelmien mukaan.

Jotta Lomakolmiokaupungit voisivat osallistua mahdollisimman moniin kansainvälisiin matkailumessuihin, mutta kustannuksia säästäen, sovittiin, että messuille osallistuisi Helsingistä, Tampereelta ja Turusta yhdestä kahteen henkilöä, jotka aina edustaisivat tietojen ja aineiston avulla kaikkia kolmea kaupunkia.

HTT-ryhmälle tärkeitä matkailumessuja

Lähes poikkeuksetta matkailumessut olivat aina alkuvuodesta. Tammi-, helmi- ja maaliskuulle kerääntyivät suurimmat messukiireet. Pohjoismaiden huomattavimmat matkailumessut olivat Göteborgissa kevättalvella. Alkuvuodesta oli Espanjan FITUR (Feria Internacional de Turismo) Madridissa, sitä seurasi Italian BIT (Borsa Internazionale per il Turismo) Milanossa helmikuussa, minkä jälkeen olivat Euroopan kenties tärkeimmät matkailumessut Saksan liittotasavallan ITB (Internationale Tourismus-Börse) Berliinissä maaliskuussa. Kuun lopulla olivat Ranskan SMTV (Salon Mondial du Tourisme et des Voyages) Pariisissa. Suurista matkailumessuista Iso-Britannia järjesti WTM:n (World Travel Market) marras-joulukuussa.

Otteita matkakertomuksestani (BIT, Milano, helmikuu 1985):

”Tulimme 20.2. MEKin Italian edustajan Ernesto Boellan ja hänen apulaisensa Maija-Liisa Ukkosen kanssa messualueelle, Fiera Campionarialle ja Porta Doganasta (tulliportista) sisään. Boella selvitti huolinta-asioita. Sarjasta yllätyksiä oli ensimmäinen minulle se, että Helsingin, Tampereen ja Turun materiaali tulisi messualueelle vasta iltapäivällä. Helsingistä tavara oli lähetetty lentorahtina tammikuun lopulla, ja Boella oli vahvistanut 15.2 tavaran saapuneen Milanoon (avajaiset olisivat 21.2.), vaan ei messualueelle.

Suomen osasto löytyi paviljongista 1, aivan keskeltä omana yksikkönään. Se oli iso osasto n. 50 m². Rakennettu ison pilarin ympärille, joka esti näkyvyyden osaston sisällä. Tiskitilaa oli kyllä riittävästi jokaiselle, mutta niiden välissä oli metrin menevät aukot suoraan osaston sisälle. Ne luvattiin sulkea kasvein eri korvauksesta. Viking Linen edustaja Maija-Liisa Tolonen oli jo osastolla. Tulimme paikalle juuri kun italialaiset messumiehet yrittivät pystyttää Amsterdamin Mekin lähettämää Lapin kotaa. MEK oli lähettänyt vain itse kodan pressun, mutta ei tukikeppejä, saatikka kunnollisia pystytysohjeita. Päätimme luopua kodasta kokonaan, koska siitä senhetkisellä pystyttämisellä lyhyine paikallisine teräsputkineen olisi tullut vain naurettava. Amsterdamin lähettämä poro sen sijaan sai luvan jäädä. Aikaa kului eikä HTT-materiaali ollut saapunut vielä klo 16.30 mennessä. Helsingin hotelli Palacen Kaarina Zeidlerin kanssa teimme Palacen osuuden valmiiksi. Itse saatoin kiinnittää vain kaksi Helsinki-julistetta, jotka olin varmuuden vuoksi tuonut matkalaukussa mukanani, samoin kuin joitain esitteiden ’varmuuskappaleita’. Näinhän oli aina syytä.”

Finnland auf Tournee

Tärkeitä Lomakolmiokaupunkien markkinointitapahtumia olivat MEKin vv. 1989-92 järjestämät Finnland auf Tournee -nimiset Suomen matkailuillat Saksassa kolmessakymmenessä kaupungissa,

jotka olivat Osnabrück, Braunschweig, Kiel, Flensburg, Hannover, Hampuri, Wiesbaden, Heidelberg, Mannheim, Karlsruhe, Heilbronn, Ulm, Augsburg, Nürnberg, Offenbach, München, Stuttgart, Köln, Düsseldorf, Dortmund, Hagen, Essen, Wuppertal, Duisburg, Bad Godesberg, Bochum, Bielefeld, Bremerhaven, Bremen ja Berliini. Kaupunkien välillä liikuttiin busseilla, joissa olivat MEKin sekä liikenne- ja majoitusyhtiöiden samoin kuin muiden kaupallisten matkanjärjestäjien lisäksi myös kunnallisten ja alueellisten matkailutahojen edustajat. Busseissa myös esittelyaineisto siirtyi kaupungista toiseen kätevästi.

Suomi-illoissa esiintyi saksalaiselle yleisölle tuttu valokuvaaja-kirjailija Jörg Trobitzsch ja hänen suomalaissyntyinen vaimonsa Päivi Trobitzsch-Pahtaja. Trobitzschin usealla projektorilla suurelle kankaalle heijastama multivisio-ohjelma teki vaikutuksen. Kuvia täydensivät luonnollisesti tehokkaat musiikki- ja äänitehosteet. Trobitzsch itse selosti elävästi puolisentoista tuntia kestävän ohjelmansa.

Ennen multivision alkua yleisöllä oli tunnin verran mahdollisuus tutustua Suomen matkailutarjontaan ohjelmasalin aulassa matkailuedustajien esittelypöytien luona. Trobitzschin lähes karismaattisen Suomi-esittelyn jälkeen yleisöllä oli vielä toinen tunti mahdollisuus saada lisäinformaatiota. Kun paikalla oli sekä suomalaisia että saksalaisia matkanjärjestäjiä syntyi usein myös konkreettisia ostopäätöksiä. Finnland auf Tournee -tilaisuudet olivat hyvin järjestettyjä, ja niillä oli hyvä maine. Tilaisuuksien kustannusten kattamiseen myytiin pääsyliput. Lähes aina olivat 700-1100 hengen salit loppuunmyytyjä. Eräissä kaupungeissa oli samana päivänä jopa kaksi perättäistä tilaisuutta. Saksalaisille matkanjärjestäjille järjestettiin vielä erikseen workshop-tapahtumat. Saksan kaupunkikierrokset olivat suurimmat ja tehokkaimmat hankkeet, missä Lomakolmiokaupungit ovat olleet mukana.

Lomakolmiokaupunkien edustajia

Lomakolmiokaupunkien yhteistyöhankkeissa olivat keskeisesti mukana Turusta matkailupäällikkö Irmeli Torssonen, matkailusihteerit Lauri Hokkinen ja Rainer Tuuli, Tampereelta matkailutoimenjohtaja Jouko Mustonen (jonka panos Finnland auf Tournee -kierroksiin oli merkittävä) ja matkailusihteeri Veijo Suuniitty ja Helsingistä matkailupäällikkö Mikko Nupponen, matkailusihteeri Kaarlo Lidman ja markkinointisihteeri Jyrki Hukka.

Jatkokehittelyjä

Lomakolmiokaupunkien markkinointi synnytti rinnalle myös toisen yhteistyömuodon 1970-80 -luvuilla. Kolmen kaupungin keskeiset tiedotustoimistot ryhtyivät säännölliseen kokemusten vaihtoon yhteisissä tapaamisissa matkailutoimistojen kanssa. Taustalla olivat myös yhteiset kaupunkinäyttelyhankkeet 1960-70 -luvuilla Itävallassa ja Ranskassa. Helsingissä syntyi tiivistä matkailuyhteistyötä myös Espoon ja Vantaan matkailutoimistojen kanssa.

Lomakolmio-idea tänään

Tämän päivän matkailupalvelujen kuluttajilla ja tuottajilla on käytössään sellaista informaatioteknologiaa, jota ei Lomakolmiokaupungeilla alkuvaiheissa ollut. Internet, matkapuhelimet, digitaalitekniikka, koko alati kehittyvän viestinnän kirjo ovat muuttaneet ja nopeuttaneet matkailun suunnittelun ja päätösten luonnetta. Kaupungit ovat yhtiöittäneet matkailun tiedotus- ja markkinointitoimintansa. Yhteistyö kunnallisen ja kaupallisen tahon välillä on tiivistynyt. Kaupunkien matkailuyhteistyö on saanut uusia muotoja.

Parhaat kiitokset Tampereen matkailusihteeri Veijo Suuniitylle hänen yhteistyöstään mm. painotuotteiden arkistokappaleiden hankkimisessa.